

De lente is begonnen en de nog laag staande zon schijnt de lokalen in. Aan de zuidzijde van het gebouw loopt de temperatuur al snel op tot zo'n 24 graden, terwijl de andere kant van het gebouw maar niet wil opwarmen. Er is dan ook maar één thermos-taat die de temperatuur moet regelen voor het hele gebouw, en die hangt in een lokaal wat doorgaans wel op temperatuur is.

door Justin Peter

Justin Peter, AVS: "Geld mag geen belemmering zijn om het binnenklimaat te verbeteren"

De bel gaat voor de pauze en een lokaal stroomt leeg. Eenmaal door de deuropening loopt je op tegen een muur van weerge, muffe lucht; een geur die kenmerkend is voor veel schoolkaten in het basisonderwijs. Dit kan toch niet gezond zijn?

Dat het niet in orde is met het binnenklimaat in veel schoolgebouwen is evident. Terwijl steeds meer kinderen van schoolgaande leerlingen - in de grote seden is dit zelfs 1 op de 6 - is de lucht in de omgeving waar zij een groot deel van de tijd verplicht doorbrengen van onvoldoende kwaliteit. Talloze onderzoeken bevestigen dit beeld. In 88 procent van de leslokalen blijkt de concentratie meer dan 1.200 ppm te bedragen, en wel gedurende 41 procent van de lestijd (advies- en ingenieursbureau LBP, juli 2007).

Prestaties leerlingen

De invloed van een slecht binnenklimaat op de leerprestaties is aangetoond. Prestaties van leerlingen in een lokaal met gesloten deuren en ramen zijn vergeleken met de prestaties van dezelfde leerlingen in een lokaal waar voldoende werd geventileerd om de CO₂-waarden onder de gestelde norm te houden. Daarbij kwam duidelijk naar voren dat de leerlingen in de geventileerde ruimte minder fouten hadden in reken- en taaltesten (TNO, januari 2007).

¹ De concentratie van CO₂ in de lucht wordt gebruikt als indicator voor de kwaliteit. Deze concentratie vertegenwoordigt de mate van aanwezigheid van een aantal gassen, stoffen, bacteriën en virusen. Voor schoolkaten is de limiet gesteld op 1.200 parts per million (ppm). Opvallend: voor andere publieke gebouwen is de limiet voor de concentratie aan CO₂ 1.000 ppm.

Een schoolgebouw moet voldoen aan de eisen gesteld in het Bouwbesluit. De gemeente toestelt de bouwplannen van een school aan het Bouwbesluit voordat zij een vergunning afgeeft. Maar ook wanneer het pand daadwerkelijk tot stand komt, knellen de budgetten. In de praktijk worden dan vaak besparende maatregelen getroffen in een poging de zaak sluitend te krijgen. Zo wordt nog wel eens gekozen voor minder ramen die open kunnen, aangezien bewegende onderdelen in een kozijn altijd duurder zijn. Of de aannemer gebruikt goedkopere, minder duurzame, materialen wat weer zijn invloed heeft op de exploitatiekosten.

Leerlingen in een geventileerde ruimte maken minder fouten in reken- en taaltesten dan in een lokaal waar niet geventileerd wordt

Het uiteindelijke schoolgebouw kan zo heel anders uitpakken dan het originele ontwerp. Het probleem is dat na oplevering vrijwel nooit meer wordt geconstateerd of bijvoorbeeld de door het Bouwbesluit vastgestelde ventilatiegraad wel wordt gehaald. Niet door de gemeente, maar ook niet door het schoolbestuur, directeur of andere gebruikers. De vraag daargelaten de voorgeschreven ventilatiegraad de concentratie aan CO₂ überhaupt wel beneden de 1.200 ppm kan houden in een volle klas leerlingen.

Regeringsstandpunt

De afgelopen periode is er steeds meer erkenning gekomen voor de binnenklimaatproblematiek. Ouders, leerkrachten, schoolleiders, GGD's, gemeenten en provincies uitten hun zorgen en als reactie heeft het kabinet begin 2008 haar regeringsstandpunt aan de kamer gepresenteerd. Een paar belangrijke punten uit dit standpunt zijn:

- Een maximaal geluidsniveau van ventilatievoorzieningen in het klasiokaal wordt in de voorschriften van het bouwbesluit opgenomen.
- Schoolbesturen ontvangen een bijdrage van het rijk voor het verbeteren van het binnenklimaat.
- Binnen een periode van 15 jaar voldoet de luchtverversing in elk lokaal aan het kwaliteitsniveau zoals die thans in de nieuwbouwen van het bouwbesluit is verwoord. Dit heeft als resultaat dat de voorzieningen zodanig zijn dat een maximale CO₂-concentratie van 1.200 ppm realiseerbaar is.

Het is de bedoeling dat een ander wordt vastgelegd in een convenant tussen de PO-Raad en OCW/VNG/VROM. De onderhandelingen zijn momenteel nog lopende. In het huidige concept erkennen de instanties dat in de verschillende normeringen geen rekening is gehouden met de specifieke binnenklimaatproblemen in schoolkaten. Er is nog geen zicht op aanvullende financiering voor scholen om aan deze normen te kunnen voldoen in nieuwbouwsituaties. Daarnaast moeten de partners het ook nog eens worden over de beschikbaarheid van geld om het binnenklimaat in bestaande gebouwen aan te pakken.

Onrealistisch
Overigens hebben de onderwijsorganisaties, waaronder de AVS, in een reactie op het kabinetstandpunt laten weten dat een periode van vijftien jaar, om te komen tot een accretabel binnenklimaat in alle scholen, onrealistisch is. Het kan toch niet zijn dat twee generaties basisschoolleerlingen hun gehele periode in het primair onderwijs mogelijkverwijs moeten doorbrengen in een slecht binnenklimaat!

De beschikbaarheid van middelen mag niet bepalend zijn voor het oplossen van de problematiek. Feit is dat er iets moet gebeuren. De

Slecht imago knaagt aan motivatie docenten

Uit een rapport van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) dat dit jaar verscheen, blijkt dat slechte werk-omstandigheden en een slecht imago knagen aan de motivatie van docenten. De negatieve berichtgeving over het onderwijs heeft ook het imago geen goed gedaan. 57 procent vindt dat het imago van het onderwijs is verslechterd. De docent voelt met name weinig waardering van het Nederlandse publiek, de media en de politiek. Opvallende bevindingen zijn dat 54 procent van de docenten vindt dat er een laagcultuur heerst in het onderwijs. Over het algemeen heerst in het onderwijs wel tevreden. Een derde van de ondervraagden geeft aan dat de financiële situatie de afgelopen jaren is verbeterd. Ondanks alle negatieve berichten en kritiek is 64 procent trots op zijn baan, 74 procent gaat met plezier naar zijn werk en 76 procent voelt zich thuis in het onderwijs.

Kamer wil meer weten over overheid

De Tweede Kamer wil meer weten over het gebied dat schoolbesturen betreffen aan overheid en management. En wil dat onderzoek dat de sector hiernaar al doet openbaar wordt gemaakt. Jaarverslagen van onderwijsinstellingen bevatten geen informatie over de middelen die worden besteed aan overheid en ondersteuning. Er zijn ook geen richtlijnen voor. Dit maakt dat er vaak appels met peren vergeleken worden. In het VO worden percentages genoemd die variëren van 1,7 procent tot 15 procent, in het PO 0,6 procent tot 10 procent.

Uit de discussie blijkt dat politiek en maatschappij worstelen met de effecten van lumpsum. De komende periode zal blijken of en hoe de politiek weer zal kiezen voor oormaking. Het antwoord zal mede afhangen van de voorstandheid waarmee instellingen zelf vorm gaan geven aan (horizontale) verantwoording.

Nieuwsbrief CFI over controleprotocol 2008

In de CFI nieuwsbrief over de controle jaarrekening 2008 komen vier onderwerpen aan de orde. Met betrekking tot het onderwerp controlestaten somt de ze elementcodes op, die ontbreken in het controleprotocol. Met betrekking tot de B&PO-voorziening wordt de informatie, die in de brief van 26 februari 2009 aan de besturen is verstrekt, herhaald.

Het onderwerp "accountantsverklaring" betreft een correctie. In de accountantsverklaringen bij de jaarrekening zoals vermeld in het onderwijscontroleprotocol OCW 2008 wordt in de rubriek "Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties" ten onrechte verwezen naar artikel 2:393 lid 5 onder e BW in plaats van artikel 2:393 lid 5 onder f BW. Tenslotte: in de assurance-rapporten over de juistheid van de bekostigingsgegevens zoals vermeld in het onderwijscontroleprotocol OCW 2008 staat in laatste zin van de rubriek "werkzaamheden" ten onrechte "ons oordeel" in plaats van "onze conclusie".

Justin Peter
(j.peter@avs.nl)
werkt als adviseur onderwijsruimteinvesting bij de AVS.